

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 1957
Tarih : 22.06.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 22/06/2022 16:29
Sayı: E-120.10-1037091

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cezaevlerinde yaşanan insan hakları ihlalleri, kötü muamele, işkence, şüpheli ölüm hukuk dışı faaliyetlerin araştırılması, işkence suçu başta olmak üzere diğer tüm insanlık dışı suçların ve onur kırıcı davranışlarının failleri ve sorumluları hakkında etkili ve bağımsız bir soruşturma sürecini başlatılması, ihlallerin bir daha tekrarlanmaması için önleyici hukuki ve siyasi mekanizmaların kurulması amacıyla Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Dirayet Dilan TAŞDEMİR
Ağrı Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Türkiye cezaevlerinin kötü koşulları, yaşanan ağır insan hakları ihlalleri, kötü muamele, baskı ve şiddet olayları çok uzun yıllardan beri süregelen uygulamalar olmuştur. Her baskıcı iktidar, öncelikli siyasi mahpusları hedef alarak her türlü baskı, şiddet ve zor aygıtlarını kullanarak onları sindirme, yıldırma ve teslim alma politikasını yürütmüştür. Bugün Türkiye'de bütün cezaevlerin çok ağır insan hakları ihlalleri yaşanmakta, cezaevleri koşulları ve uygulanan insanlık dışı politikalar ne yazık ki mahpus ölümleriyle de sonuçlanmaktadır.

Cezaevlerinde zulüm, baskı ve hak ihaleleri o kadar ciddi boyutlara ulaştı ki; devletin can güvenliğinden, sağlık ve yaşam hakkından sorumlu olduğu mahpusların cansız bedenleri cezaevlerinden çıkmaktadır. Türkiye cezaevlerinin hemen hepsinde; şiddet, baskı, ters kelepçe, süngerli odalarda işkence, şüpheli ölümleri, intihara zorlama, sağlık adalete erişim hakkının engellenmesi ve daha bir dizi ağır hak ihlali ve kötü muamelelerin yaşandığı mekanlar haline gelmiştir.

En son Patnos L Tipi Cezaevi'nde şüpheli bir şekilde ölen Kadir Karademir'in kardeşinin iddiasına göre; cezaevinde 8-9 kişilik bir 'kırım ekibi' oluşturulduğu ve bu ekibin mahpuslara işkence ettiğini iddia ederek, bununla bağlantılı olarak kardeşi Kadir Karademir'in intihar etmediği işkence sonucu öldürüldüğünü ifade etmiştir

Bu kapsamda, cezaevlerinde yaşanan insan hakları ihlalleri, kötü muamele, işkence, şüpheli ölüm hukuk dışı faaliyetlerin araştırılması, başta işkence suçu olmak üzere diğer tüm ağır insan hakları ihlali faaliyetlerini önleyici hukuki ve siyasi mekanizmaların kurulması ve sorumlu ve failler hakkında etkili ve bağımsız bir soruşturma sürecini başlatılması yönünde TBMM'nin irade göstermesi amacıyla Meclis araştırması açılmasını talep ediyorum.

GEREKÇE

Türkiye cezaevlerinin kötü koşulları, yaşanan ağır insan hakları ihlalleri, kötü muamele, baskı ve şiddet olayları çok uzun yıllardan beri süregelen uygulamalar olmuştur. Her baskıcı iktidar, öncelikli siyasi mahpusları hedef alarak her türlü baskı, şiddet ve zor aygıtlarını kullanarak onları sindirme, yıldırma ve teslim alma politikasını yürütmüştür. Bugün Türkiye'de bütün cezaevlerin çok ağır insan hakları ihlalleri yaşanmakta, cezaevleri koşulları ve uygulanan insanlık dışı politikalar ne yazık ki mahpus ölümleriyle de sonuçlanmaktadır.

Cezaevlerinde zulüm, baskı ve hak ihaleleri o kadar ciddi boyutlara ulaştı ki; devletin can güvenliğinden, sağlık ve yaşam hakkından sorumlu olduğu mahpusların cansız bedenleri cezaevlerinden çıkmaktadır. Türkiye cezaevlerinin hemen hepsinde; şiddet, baskı, ters kelepçe, süngerli odalarda işkence, şüpheli ölümleri, intihara zorlama, sağlık adalete erişim hakkının engellenmesi ve daha bir dizi ağır hak ihlali ve kötü muamelelerin yaşandığı mekanlar haline gelmiştir.

Arendt'in "yaşayan cesetler mekânı" dediği toplama kampları bugün Türkiye cezaevleri için söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü tarihin en yüksek doluluk oranını sahip Türkiye cezaevleri koşullarında en fazla on kişiyi barındırabilecekken bu sayı 20- 40 kişiye bulabilmektedir. Bunun yanı sıra cezaevlerinde yaşanan hasta ve şüpheli mahpus ölüm

haberleri de her geçen gün artmaktadır. 20 Temmuz 2016 tarihinde OHAL'in ilan etmesiyle birlikte hasta mahpus sayısı rekor seviyeye ulaştığı İnsan Hakları raporlarına yansımıştır. Buna göre; Türkiye cezaevlerinde 604'ü ağır hasta olmak üzere toplam 1605 hasta mahpus bulunmaktadır.

2020 yılında 50, mahkûmun cezaevinde yaşamını yitirdiğini kaydeden İnsan Hakları Derneği (İHD) bu kişilerden 7'sinin tahliye edildikten kısa bir süre sonra öldüğünü belirtmiştir. Hasta mahpusların yaşamış oldukları sorunlar gittikçe artmakta ve ne yazık ki sağlıklı bir çözüm üretilmemektedir

1982 darbe döneminde dünyanın en kötü cezaevinden olmakla ünlenen Diyarbakır, Metris, Mamak Cezaevlerini aratmayan uygulamalar bugün tüm cezaevlerinde yaşanmaktadır. Cezaevlerinde işkence timleri kurulduğu yönünde çok ciddi iddialar mahpus ve yakınları ve hukukçular tarafından bizlere ve kamuoyu ile sık sık paylaşmaktadır. Cezaevlerinde "intihar etti" denilen şüpheli mahpus ölümlerinin perde arkasında işkence, baskı, kötü muamele, ağır hak ihlalleri yatmaktadır.

En son Patnos L Tipi Cezaevi'nde şüpheli bir şekilde ölen Kadir Karademir'in kardeşinin iddiasına göre; cezaevinde 8-9 kişilik bir '**kırım ekibi**' oluşturulduğu ve bu ekibin mahpuslara işkence ettiğini iddia ederek, bununla bağlantılı olarak kardeşi Kadir Karademir'in intihar etmediği işkence sonucu öldürüldüğünü ifade etmiştir. Cezaevi idaresinin "intihar etti" dediği Karademir'in cenazesini gören yakınları mahpusun vücudunda darp izleri bulunduğunu, burnunda kırık, kollarında şişlik ve morluklar olduğunu ifade etmişlerdir. Daha öncede Patnos L Tipi Kapalı Cezaevi'nde ayakta sayım dayatmasına karşı çıktıkları gerekçesiyle Bilal Babahan, Ferit Kaşçı ve Vedat Kalın isimli mahpuslar söz konusu işkenceci ekip tarafından darp edilerek yaralanmışlardı. Patnos Cezaevi'nde benzer bir olay geçtiğimiz Nisan ayında yaşanmış, Seyit Şahin adındaki adli mahpusun "intihar" ettiği iddia edilmişti. Cezaevi idaresi söz konusu mahpus ölümü ile ilgili bilgi vermemiş ve olayın üstünü örtmüştür. Patnos L Tipi Kapalı Cezaevi'nde yaşanan her iki şüpheli ölüm için dilekçelerimiz, önergelerimiz ve telefon aramalarımız yanıtsız bırakılmıştır. Cezaevlerinde şüpheli mahpus ölümlerinin aydınlatılmaması, soruşturma ve inceleme sürecinin tamamlanmadan idarenin intihar olarak kayıtlara geçmesi akıllara cinayet şüphesini getirmektedir.

Zira Silivri 5 No'lu L Tipi Kapalı Cezaevi'nde 6 Nisan tarihinde karantina koğuşu olarak adlandırılan ve 55 kişinin kaldığı koğuşa 60 gardiyanın baskın yaparak bir tutukluyu durup dururken tokatlaması üzerine başlayan olayda mahpuslar intihara zorlanmıştır. Yaşanan olayda 6 mahpus tehdit edilmiş, hakarete uğramış ve işkence edilmişlerdir. İşkence sonucu Ferhan Yılmaz adındaki mahpus yaşamını yitirmiştir. Silivri L Tipi Cezaevi'nde mahpusları intihara zorlayan ve işkence edenlerin **A Timi** olarak adlandırılan bir işkence ekibi olduğu basına yansımıştır.

Benzer bir şüpheli ölüm ve işkence olayı Iğdır S Tipi Kapalı Cezaevi'nde de yaşanmıştır. Iğdır S Tipi Cezaevi'nde son birkaç ay içinde iki şüpheli ölüm gerçekleşmiştir. 20 Şubat 2022 tarihinde şüpheli bir şekilde yaşamını yitiren 39 yaşındaki Sezer Alan, ailesiyle 19 Şubat 2022 tarihinde yaptığı son görüşmede, infaz koruma memurlarının işkence ve kötü muamelesine maruz kaldığını, iki gündür idrarından kan geldiğini ve **“Bugün kendimi öldüreceğim. Benim ölümünden kurum amiri, cezaevi yönetimiyle kurum öğretmeni sorumludur.”** dediği telefon konuşması sosyal medya aracılığı ile kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Yine 20 Mart 2022 tarihinde Iğdır S Tipi Kapalı Cezaevi'nde tek kişilik hücrede tutulan 28 yaşındaki Sinan Kaya isimli mahpus şüpheli bir şekilde yaşamını yitirmiştir. Kaya'nın ailesine ölüm nedeninin “intihar” olarak bildirilmiş ancak daha sonra cenazesine ait görüntülerde Sinan Kaya'nın vücudunda işkence izleri olduğu açık bir şekilde görülmüştür. Iğdır S Tipi Cezaevi'nde yaşanan başka bir işkence olayı ise; Hogır Batu adındaki mahpusun çıplak aramaya maruz bırakılmak istenmesi ve çıplak aramaya direndiği için gardiyanlar tarafından işkenceye maruz kaldığı bilgisi tarafımıza ulaşmıştır. Süngerli oda olarak tabir edilen oda da gördüğü işkenceler sonucu baygınlık geçiren Hogır Batu'nun 27 Aralık 2021 tarihli Iğdır Devlet Hastanesi raporlarında, nefes darlığı, nefes almada zorluk, baygınlık geçirme şikâyeti ile geldiği ve baş bölgesinde 2*3 cm büyüklüğünde abazyon mevcut olduğu saptanmıştır. Cezaevinde Emin E. isimli personelin sayıma veya aramaya geldiği sırada **“Hogir sen hala yaşıyor musun, intihar etmedin mi?”** diye sorduğu ve **“hiçbir şey yapamazsın, memur her zaman devlette haklıdır”** diyerek psikolojik şiddet uyguladığını ve sorumluların ise cezasızlık politikalarından güç aldığını açıkça itiraf etmektedir.

Tüm bunlar Türkiye’de bütün cezaevlerin çok ağır insan hakları ihlalleri yaşanmakta cezaevleri ortamı ve uygulanan politikalar ikinci bir ceza, hatta daha ağır bir ölüm politikası uygulanmaktadır. Yaşam hakkı kutsaldır ve en temel haktır. Bu nedenle başta yaşam hakkı olmak üzere sağlık, güvenlik hakkı mutlak olarak korunmalıdır. Kişinin varlığını bedensel ve psikolojik olarak sağlıklı bir bütünlük içinde devam ettirmesine dair tüm haklar cezaevlerinde kalan her birey içinde mutlak olarak geçerlidir.

Cezaevlerinde son dönemlerde artış gösteren işkence, kötü muamele ve onur kırıcı davranışlara son verilmeli, meydana gelen intihar vakaları şüpheli ölümlerin önüne geçmek için sorumlu olan kişiler hakkında soruşturma açılmalı ve cezai yaptırımlar uygulanmalıdır.

Bu kapsamda, cezaevlerinde yaşanan insan hakları ihlalleri, kötü muamele, işkence, şüpheli ölüm hukuk dışı faaliyetlerin araştırılması, işkence suçu başta olmak üzere diğer tüm insanlık dışı suçların ve onur kırıcı davranışlarının failleri ve sorumluları hakkında etkili ve bağımsız bir soruşturma sürecini başlatılması, ihlallerin bir daha tekrarlanmaması için önleyici hukuki ve siyasi mekanizmaların kurulması yönünde TBMM’nin irade göstermesi amacıyla Meclis araştırması açılmasını talep ediyorum.

1	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	(Bleu)
2			
3	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	Ayşe
4	MEHMET RUŞTU TIRYAKI	BATMAN	Ruştu
5	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	Filiz
6	ABDULLAH KOC	AZİZ	Abdullah Koc
7	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	Garo
8	RIDVAN TURAN	MERSİN	Ridvan
9	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	Berdan
10	OYA ERSOY	İSTANBUL	Oya
11	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	Ali Kenanoğlu
12	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	D. Dağ
13	SAİT DEDE	HAKKARİ	S. Dede
14	PERO DUNDAR	MARDİN	P. Dunder
15	SIDIK TAŞ	SİİRT	S. Taş
16	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	Hüseyin
17	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	Necdet İpekyüz
18	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	M. Orhan Işık
19	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	Z. Gülüm
20	TAYİP TEMEL	VAN	T. Temel